

Nr 18

Av fru **Boman m. fl.**, *angående höjning av ersättningen till vissa växelstationsföreståndare.*

Televerkets huvuduppgift är att med beaktande av affärsmässiga synpunkter handhava landets telegraf- och telefonväsende. I egenskap av statligt företag med ensamrätt har verket därjämte att med bortseende från affärsmässiga synpunkter ordna bland annat telefonförbindelser för avlägset boende mindre befolkningsgrupper, det vill säga sprida ut telefonnätet att omfatta så stora delar av landet som möjligt. I denna del av televerkets uppgift ligger ej enbart den allmänsociala funktion som fullgöres genom att bereda avlägsna små befolkningsgrupper kontakt med befolkningscentra samt där befintliga sjukvårds-, socialvårds-, ordningshållnings- och andra offentliga inrättningar, utan även en synnerligen viktig funktion ur försvarsberedskapssynpunkt.

Televerket arbetar i stort sett med direktanställd personal, avlönad dels enligt det statliga avlöningsreglementet och dels enligt kollektivavtal, men i en del fall även med under entreprenadform kontraktsanställd personal.

Sistnämnda anställningsform tillämpas på föreståndarna för huvuddelen av landsbygdens telefonstationer, växelstationerna. Dessa stationer är indelade i två huvudgrupper, nämligen sådana med 20 abonnenter och däröver, benämnda taxa I-stationer, och sådana med 1—19 abonnenter, benämnda taxa II-stationer. Växelstationernas antal uppgick vid ingången av 1957 till omkring 3 200, varav 828 taxa II-stationer, fördelade på 521 med 1—9 och 307 med 10—19 abonnenter.

Föreståndarna för taxa I-stationerna är anställda genom kontrakt med televerket. De har att själva anställa erforderliga biträden, som de avlönar efter kollektivavtal. De erhåller ersättning från televerket efter gruppindelning, huvudsakligen i förhållande till abonnentantal, öppethållningstid och erforderlig biträdeshjälp. Stationerna är dyrortsgrupperade och de största även kallortsgrupperade.

Vid taxa II-stationerna har abonnenterna — i motsats till abonnenterna vid de större växelstationerna — att till en del själva svara för kostnaden för stationens drift, och där är växelstationsföreståndarna anställda genom kontrakt med såväl televerket som abonnenterna.

Den till föreståndare för taxa II-station för närvarande utgående ersättningen kan i huvudsak angivas sålunda.

Från televerket:

Fast ersättning 700 kronor per år, för varje abonnemang å huvudapparat 54 kronor per år, bidrag för skötseln av varje till stationen inkopplad mel-

lanortsledning 112, 132 eller 180 kronor per år, allt efter förhållandena i varje särskilt fall.

Från abonnenterna:

Växlingsersättning med lägst 54 kronor per år och abonnemang.

Dessa stationer är varken dyrorts- eller kallortsgrupperade.

Förutom ovan nämnda ersättningar erhåller växelstationsföreståndarna provisionsbetonad ersättning för vissa avgiftsbelagda kontrollerade och journalförda samtal samt telegramutbäring m. m., men det avsnittet av ersättningen är av så pass liten omfattning att man vid jämförande ersättningsberäkning kan helt bortse från detsamma.

Gemensamt för taxa I-stationerna med upp till 49 abonnenter och taxa II-stationerna är, att båda grupperna har samma öppethållningstider. Öppethållningstiden uppgår till 4 531 timmar per år, och då kopplingen av samtal vid stationer med upp till 49 abonnenter även under högtrafiktid medhinnes av en person följer, att passningen av stationen är huvudbesväret och kopplingen andrahands sak, vilket innebär att man vid fastställande av ersättningen bör fästa största avseendet vid den enahanda bundenhet och tidsspillan som skötseln av stationen medför.

En av telestyrelsen år 1944 tillsatt kommitté, sammansatt uteslutande av televerkets tjänstemän i förtroendeställning, som hade att verkställa utredning i fråga om åtgärder för förbättring av landsbygdens telefonförhållanden, anförde i sin den 31 december 1945 avgivna redogörelse bland annat, att det till följd av de låga ersättningarna visat sig svårt att ordna telefonförbindelse över taxa II, varför åtgärder måste vidtagas för förbättring av dessa växelstationsföreståndares avlöningsförhållanden. Olägenheterna var för övrigt så påtagliga, att televerket redan innan frågan slutligt avgjordes såg sig föranlåtet provisoriskt vidtaga vissa ersättningsförbättringar.

Från och med 1947 blev i överensstämmelse med förslag i kommittéutlåtandet växelstationer med 20—34 abonnenter överförda från taxa II till taxa I, varjämte en vittgående omläggning verkställdes beträffande ersättningarna vid de stationer som kvarstod i taxa II. Tidigare hade föreståndarna uppburit huvudparten av ersättningen direkt från abonnenterna enligt med dem i varje särskilt fall träffat avtal, men nu blev det så att statsmakterna fastställde ett visst minimibelopp för denna ersättning, som televerket skulle inkassera. Tillika infördes en av abonnentantalet avhängig från televerket utgående ersättning, till beloppet lika stor som den abonnenterna påvilande minimiersättningen. Härmed kom ersättningen till föreståndare för taxa II-station med 19 abonnenter upp till 46,93 % av den ersättning som utgick till största station i taxa I med samma öppethållningstid som taxa II, dvs. stationsgrupp 1 med 35—49 abonnenter.

Denna avvägning av ersättningen mellan taxa I-stationer och den största stationen i taxa II tillkom säkerligen som ett resultat av utredningen och får anses vara sakligt grundad.

Under den tilländalupna tioårsperioden 1947—1957 har trots tillkomsten av ytterligare en ersättning — den ovan omnämnda s. k. fasta ersättningen

— inträtt en beklaglig, av inbördes ändring i öppethållningstid och arbetsuppgifter ej betingad försämring av ersättningen vid taxa II-stationer i förhållande till taxa I-stationer, vilket bäst belyses av det förhållandet att ersättning vid taxa II-station med 19 abonnenter under den tiden sjunkit från 46,93 till 25,99 % av ersättningen vid station taxa I, stationsgrupp 1, när jämförelse sker vid ortsgrupp 5, dit närmare 70 % av taxa II-stationerna hör.

Innebörden härav kan belysas genom en jämförelse av ersättningen till föreståndare vid de varandra i abonnentantal närliggande stationerna taxa I, stationsgrupp c med 20—24 abonnenter, och den största förekommande taxa II-stationen med 19 abonnenter. Den årliga ersättningen till den förstnämnda föreståndaren med skyldighet utöver själva växelbordstjänsten, bland annat att hålla stationslokalen uppvärmd, belyst och städad, är för närvarande brutto 6 911 kronor medan den till taxa II-föreståndaren är 3 197 kronor eller mindre än hälften av ersättningen till föreståndare vid taxa I-station med en abonnent mera.

Man torde få förutsätta att det är omsorg om verkets ekonomi som förestavat telestyrelsens ställningstagande när det gäller ersättningen vid taxa II-stationerna, som ej ens bär nu utgående låga ersättningar. Men det torde icke kunna anses vara riktigt att på så sätt lasta över en börda, som rimligen bör bäras av det allmänna, på enskilda personer, vilka ställt sig till förfogande i egenskap av föreståndare för dessa ännu så länge erforderliga små växelstationer.

Med återopande av vad här anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om att åt telestyrelsen uppdrages att på lämpligt sätt och med beaktande av den relation som år 1947 fanns mellan taxa II-station med 19 abonnenter och taxa I-stationer höja ersättningen till växelstationsföreståndare vid taxa II-stationer till skälig nivå.

Stockholm den 16 januari 1958

Märta Boman

Harald Larsson

Ivar Jansson

i Hedenäset

Ragnar Lassinantti

Brita Elmén

Elias Jönsson

i Sikås

Jan Ivan Nilsson

Gunnar Lundmark

Einar Setterberg

i Tvärälund